

Adatlap¹ témahirdetési javaslatához a Csonka Pál Doktori Iskola Tanácsa részére

Témavezető² neve: Dr. Meggyesi Tamás

e-mail címe³: tmeggyesi@gmail.com

Téma címe: A KÜLSŐ TEREK MINŐSÉGI DIMENZIÓI ÉS JELENKORI
ÁTALAKULÁSUK ELEMZÉSE.

A téma rövid leírása⁴:

A külső terek tér természetére irányuló kutatások az 1960-as évektől kezdődően bontakozódnak ki elsősorban az angolszász, a francia és a német szakirodalomban. A német filozófia Heidegger nyomán vezeti be a „hely” fogalmát, aminek a viszonya a városépítészeti értelemben vett „külső tér”-hez azóta is vitatott téma. Ezen túlmenően az eddigi kutatások előszeretettel beszélnek a külső tér „dimenzióiról”, amiken belül olyan témaköröket különböztetnek meg, mint a külső tér funkcionális, gazdasági, természeti, morfológiai, társadalmi, kulturális vagy történelmi stb. arculata vagy rétege. A kutatás ennek megfelelően irányulhat egy-egy réteg elemzésére, a többi réteghez való viszonyára, a rétegek időbeli átalakulásának természetére, e rétegeknek a magyar településekben kimutatható sajátosságaira, és eljuthat olyan normatív ajánlásokhoz, amik a ma aktuális rehabilitációs programok mélyebb szakmai megalapozását szolgálhatják.

A téma meghatározó irodalma⁵:

- M. Carmona – T. Heath – T. Oc – S. Tiesdel: Public Places – Urban Places
(Architectural Press. Oxford, UK, 2003)
- Ph. Panerai – J. Castex – J.Ch. Depaule: Formes urbaines – de l’îlot à la barre
(Edition Parenthèses, Marseille, 2001)
- Christian Norberg-Schulz: Existence, Space and Architecture. (Praeger
Publishers, New York, 1971)
- Hajnóczy Gyula: Vallum és intervallum (Akadémiai Kiadó Budapest, 1992)
- Moravánszky Ákos – M. György Katalin: A tér (TERC Kft. Budapest, 2007)
- Schneller István: Az építészeti tér minőségi dimenziói (TERC Kft. Bp. 2005)
- Meggyesi Tamás: A külső tér (Műegyetemi Kiadó, Budapest, 2004)
- Meggyesi Tamás: Városépítészeti alaktan (TERC Kft. Budapest, 2009)

¹ Az adatlapot egy példányban kinyomtatva és aláírva a Szilárdságtani Tanszék titkárságára, egy elektronikus változatban pedig a Doktori Iskola titkárának (Maróty Katalin mkata@et.bme.hu) kell eljuttatni. A témahirdetés elfogadása esetén az adatlap felkerül a Csonka Pál Doktori Iskola (www.szt.bme.hu/doktori), a témahirdetés rövid leírása pedig az Országos Doktori Tanács honlapjára (<http://www.doktori.hu/>)

² A témahirdetés elfogadása automatikusan a témavezető akkreditációját is jelenti a 2010. évi felvételi eljáráshoz.

³ Kérjük, olyan elérhetőséget adjon meg, ahová biztonsággal küldhetünk hivatalos értesítéseket.

⁴ A téma 2000-4000 leütés hosszú – a jelentkező hallgatókat bővebben tájékoztató változatát, (mely a téma fent megadott releváns nemzetközi irodalmára tételesen hivatkozik) – kérjük mellékelten megadni.

⁵ Minimum 5, maximum 10 cikket vagy monográfiát kérünk felsorolni, melyben feltétlenül szerepelnie kell a legfrissebb, legismertebb eredményeknek.

- Meggyesi Tamás: Települési kultúráink (TERC Kft. 2008)
- Benkő Melinda: Külső és belső tér közti átmenetek – kontrasztok és áttü-
nések (PhD értekezés, 2005)

A **téma** hazai és nemzetközi folyóiratai⁶:

- Új Magyar Építőművészet
- Építés- Építészettudományi Közlemények
- Periodica Polytechnica
- Településtudományi Közlemények
- Architectural Design
- Urbanism
-

A **témavezető** fenti folyóiratokban megjelent 5 közleménye:

- Építészet és analógia in: Magyar Építőművészet 2006/5, I. Utóirat
- Építészet vagy/és települési táj. Az MTA Műszaki Tudományok Osztálya 2003 május 8-án tartott tudományos ülészakán elhangzott előadás in: Magyar Építőművészet 2003/3 – Utóirat
- A külső tér. in: Építés- Építészettudomány XXXX (1-2), 2002
- Logical model of settlement microstructure in: Periodica Politechnica - 1980/2-4
- A lakóterület szerkezet-tervezésének logikája in: Településtudományi Közlemények 27, 1978

A **témavezető** utóbbi tíz évben megjelent 5 legfontosabb publikációja:

- Városépítészeti alaktan (TERC Kft. Budapest, 2009)
- A 20. század urbanisztikájának útvesztői. TERC Kft. Budapest, 2005
- Települési kultúráink. TERC Kft. Budapest, 2008
- A külső tér. Fejezetek egy építészeti térelmélethez. Műegyetemi Kiadó Budapest, 2007
- A városi épített örökség. A fennmaradás és a megújulás esélyei in: Örökség 2005 november, IX. évf. 11. szám

A **témavezető** eddigi doktoranduszai⁷:

- név (felvétel éve/abszolutórium megszerzésének éve/PhD fokozat éve)
- Benkő Melinda PhD fokozat: 2005
- Rab Judit: abszol. 2008
- Riegl Miklós, felvétel: 2009

⁶ Minimum 5, maximum 10 folyóirat megadását kérjük, melyek között feltétlenül szerepelnie kell a PhD fokozatszerzés szempontjából elengedhetetlen (Scopus és/vagy Sci illetve Iconda minősítésű folyóiratoknak is. Kérjük, ezeket a periodikákat a felsorolásban jelöljék meg.

⁷ Kérjük, a témavezetési tevékenységre vonatkozó adatokat abban az esetben is adja meg, ha témavezetőként a DI már korábban akkreditálta, vagy törzstagként témavezetői akkreditációja nem szükséges.

Melléklet: a téma bővebb leírása

Budapest, 2010.

Dr. Meggyesi Tamás

Témavezető aláírása

A KÜLSŐ TEREK MINŐSÉGI DIMENZIÓI
ÉS JELENKORI ÁTALAKULÁSUK ELEMZÉSE.
(részletes témavázlat a Csonka Pál doktori iskola részére)

A városi közösségi tér természetére irányuló kutatások a nemzetközi szakirodalomban is csak az 1960-as évektől kezdődően bontakozódtak ki. Az angolszász, a francia és a német szakirodalom – a nyelvben implicite adott világlátásnak megfelelően – a tér jelenségét egymástól eltérően közelíti meg. A német filozófia vezeti be a „hely” fogalmát (l. Ch. Norber-Schulz), amit jól egészít ki Hamvas Béla „Öt génusz” c. írása. A „hely” és a „tér” viszonyát elemező magyar szakirodalom (l. Schneller Istvánt, de ide tartozik Hamvas Béla „Öt génusz” c. tanulmány is) alapján a „lokalitás” és az „identitás” problémaköre összefügg egymással; az identitás kérdéskörének további elemzése a jelenség egzaktabb meghatározásához kell, hogy vezessen. Ezen túlmenően szükség van a térelméleti alapkutatások magyar előzményeinek értékelésére és folytatására is (l. Hajnóczy Gyula és Szentkirályi Zoltán).

A témakör kutatásának másik területe a klasszikus értelemben vett városi közterek történelmi jelentés- és alakváltozatainak elemzése (l. a Philippe Panerai és munkatársai által írt francia nyelvű szakkönyveket). Ezzel kapcsolatban szükség van a városi terek sajátosan hazai, regionális és történelmi változatainak feldolgozására (l. Meggyesi Tamás kutatásait). A kutatás célja a magyar városok komplex utca- és tértipológiája. Ez hozzájárulhat az identitás-kérdés és a települési értékvédelem megalapozásához, a „települési táj” fogalmának egzaktabb meghatározásához, és elvezethet a hazai térformáknak a szomszédos országok városi kultúráival való kritikai összehasonlításához.

Az angolszász szakirodalom jellegzetesen pragmatikus és társadalomtudományi orientálódásának megfelelően a térrel mint *közterülettel* foglalkozik (l. a Carmona-Heath-Oc-Tiesdel szerzőcsoport könyvét), és a kérdéskört jól kezelhető „dimenziókra” bontja. Ennek megfelelően a témakör kutatásának harmadik területe a külső tér jelensége funkcionális, természeti, morfológiai, gazdasági, társadalmi, kulturális és történelmi rétegekre bontható, amik önállóan, de természetesen a többi réteghez való viszonyukban is kutathatók. Különösen problematikus ma a közterületek válságának jelensége, így pl. a biztonság jelentőségének növekedése, ami szélesebb körű, komplex elemzést igényel. A kutatásoknak olyan normatív ajánlásokhoz is el kell vezetniük, amik a ma aktuális városrehabilitációs programok mélyebb szakmai megalapozását szolgálhatják.

Dr. Meggyesi Tamás
2010 március 1